

Regeringskansliet
Finansdepartementet

En reform för datadelning, (SOU 2023:96)

Tullverket har granskat betänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet. Tullverket lämnar följande synpunkter.

Tullverkets ställningstagande

Tullverket är överlag positiv till de övergripande syftena med förslagen och välkomnar en tydligare styrning gällande datadelning och interoperabilitet. Tullverket ser positivt på interoperabilitet då det kan bidra till att öka informationsdelningen mellan myndigheter och andra aktörer. Interoperabilitet kan också på längre sikt bidra till ett mer effektivt, informativt och rättssäkert samhälle. Det finns dock vissa oklarheter kring förslagen som Tullverket anser bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

En ny lag för att styra den offentliga förvaltningens interoperabilitet (9.4)

Tullverket anser att lagens tillämpningsområde bör förtydligas i det kommande lagstiftningsarbetet. Tullverket har ett uppdrag som bland annat består av att ta ut tullar, skatter och avgifter så att en riktig uppbörd kan säkerställas, förhindra att varor som omfattas av förbud eller villkor för införsel förs in i landet samt att förebygga och motverka brottslighet i samband med in- och utförsel av varor. Vidare ska Tullverket delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten. Myndigheten bedriver även utrednings- och åklagarverksamhet. Ifråga om skydd för personuppgifter tillämpar Tullverket därmed både EU:s dataskyddsförordning¹ med kompletterande nationella bestämmelser och brottsdatalagen (2018:1177) samt lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Av 2 § andra stycket i den föreslagna lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet framgår att lagen inte påverkar tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter. I utredningen hänvisas genomgående endast till EU:s dataskyddsförordning med kompletterande nationell lagstiftning. Behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område nämns inte alls. För att undvika tillämpningsproblem anser Tullverket att det behöver förtydligas om myndighetens datadelning av personuppgifter som faller inom brottsdatalagens tillämpning ska omfattas av den föreslagna lagen.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Styrning av interoperabilitet vid datadelning (9.6)

Tullverket anser att det är bra att Myndigheten för digital förvaltning, Digg, får ansvar för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar och bemyndigande att meddela föreskrifter om dessa. Digg kommer att behöva samverka med offentlig förvaltning för att fastställa gemensamma krav och standarder. Styrningen av interoperabilitet måste dessutom ske löpande eftersom standarder och nya dataområden ständigt utvecklas.

Tullverket vill framhålla vikten av att nationella interoperabilitetslösningar inte kommer i konflikt med svenska myndigheters åtaganden, till exempel då myndigheten är ålagd att använda interoperabilitetslösningar som tillhandahålls av EU-kommissionen. Det är därför bra att utredningen tydligt uttalat att EU-rättsliga krav vid datadelning och på interoperabilitet har företräde framför den föreslagna lagen vid en normkonflikt. Detta bedömer Tullverket som särskilt viktigt med hänsyn till att myndighetens verksamhet ifråga om varuflödet styrs av EU:s informationsmodeller. Inom varuflödet styrs Tullverket även av informationsmodeller som tagits fram inom World Customs Organization.

Även nationellt har Tullverket och andra rättsvårdande myndigheter ett samarbete genom rättsväsendets digitalisering, där bl.a. en gemensam informationsmodell finns. Mellan de rättsvårdande myndigheterna finns därmed redan ett standardiserat sätt för utbyte av data, vilket behöver tas i beaktande om lagen ska tillämpas vid datadelning som omfattas av brottsdatalogens område (jfr ovanstående synpunkt). Det är i sådana fall också viktigt att etablerade standarder och lösningar inom rättsväsendets digitalisering beaktas så att påverkan till följd av nya krav på standardisering begränsas.

Tullverket vill avslutningsvis betona vikten av att bedöma om och när data inte kan omfattas av datadelning eftersom det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Om det finns oklarheter inom detta område menar Tullverket att regleringen inte kommer att få önskad effekt. Tullverket ser gärna att frågor avseende informationsansvar och informationsägarskap belyses ytterligare. Vidare efterfrågar Tullverket resonemang om vad ökad datadelning som innebär upprättande av allmänna handlingar innebär för myndigheterna, t.ex. när det gäller skyldigheten att handlägga begäran om allmänna handlingar och sekretesspröva handlingarna. Vidare uppkommer frågor om arkivansvar, arkivvård, gallring, bevarande och e-arkivens roll och utmaningar vid ökad datadelning.

Ärendets handläggning

I detta ärende har vikarierande generaltulldirektören Johan Norrman beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Chatarina Nilsson. I den slutliga handläggningen har även vikarierande överdirektören Bodil Taylor och tillförordnade rättschefen Cecilia Riddselius deltagit.

TULLVERKET

Johan Norrman

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen